

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
Факультет психології та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

ОНУ імені І. І. Мечникова

проф. Вячеслав ТРУБА

2026 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
для вступу на навчання для здобуття
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальність С4 Психологія ОП Психологія
на основі освітнього ступеня магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст)

Схвалено на засіданні Вченої ради
факультету психології та соціальної
роботи
Протокол № 5 від «25» 03.2026 р.

ОНУ
2026

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит – форма вступного випробування, для конкурсного відбору осіб для здобуття ступеня доктора філософії, які вступають на основі здобутого ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Організація та проведення вступного випробування відбувається у порядку визначеному Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України № 373 від 26.02.2026 року та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 20.06.2026 року за № 374/45768 та Положенням про приймальну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Мета вступного випробування за спеціальністю С4 Психологія – виявлення рівня теоретичних знань вступників, наявності практичних навичок, уміння аналізувати психологічні закономірності, робити узагальнення та проводити порівняльний аналіз.

Вимоги до рівня підготовки здобувачів: Вступники до аспірантури повинні мати відповідний рівень теоретичної і практичної підготовки, який надає можливість оволодіти знаннями, набути умінь та навичок проведення наукових досліджень, необхідних для здобуття наукового ступеня доктор філософії із спеціальності С4 Психологія.

Вступник до аспірантури із спеціальності С4 Психологія має продемонструвати високий рівень теоретичної та практичної підготовки, знання психологічних феноменів, глибоке розуміння психологічних закономірностей, а також уміння застосовувати свої знання для вирішення науково-дослідницьких та прикладних завдань.

Форма фахового іспиту – тестування.

Підготовка програми фахового іспиту, розробка тестових завдань та проведення іспиту здійснюється предметною комісією факультету психології та соціальної роботи (наказ №47/АГ від 03.03.2026 р.).

1. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

Програма включає чотири змістові частини:

1. Актуальні проблеми теоретичної психології

Наукове знання та його структура. Предмет теоретичної психології. Функції теоретичного знання. Структура психологічних теорій та їх основні елементи. Співвідношення теорії та емпірії. Взаємозв'язок експерименту і теорії. Теорія як методологічна основа наукового дослідження. Проблема інтеграції психологічних теорій. Академічна теорія та її характерні особливості. Зміна наукових парадигм і розвиток теоретичного знання. Ключові проблеми сучасної психології.

2. Методологія та організація наукових досліджень

Поняття наукового дослідження. Сутність наукового пізнання. Вимоги до наукового дослідження (об'єктивність, валідність, надійність, відтворюваність). Види наукових досліджень (фундаментальні, прикладні, теоретичні, емпіричні). Поняття методології, методу, методики та прийому у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження. Класифікація методів наукового дослідження. Теоретичні та емпіричні методи дослідження, їх характеристика та особливості застосування у психології. Структура наукового дослідження. Розробка концептуальних положень та апарату дослідження. Формулювання наукової проблеми, мети та завдань дослідження. Побудова гіпотези дослідження. Логіка та етапи наукового дослідження. Розробка та експериментальна перевірка моделі дослідження. Основні ідеї та концептуальні положення, що покладені в основу наукового дослідження. Модель як інструмент наукового пізнання. Основні поняття і визначення математичних методів. Методи статистичної обробки наукових даних. Основи описової статистики. Застосування методів статистики у психологічних дослідженнях. Обробка результатів дослідження. Аналіз та узагальнення отриманих даних. Візуалізація результатів (таблиці, графіки, діаграми). Інтерпретація результатів дослідження та формулювання висновків.

3. Сучасна психологічна наука в науковому просторі

Еволюція психологічного знання: становлення психології від філософської та асоціативної традицій до експериментальної науки. Біологізація розуму та зміна предмета психології: від концепту «психе» до уявлення про мову як структуру психічного досвіду. Психіка і психічна діяльність як центральний предмет психологічного дослідження. Психологія в контексті нейронаук. Існуючі концепції та моделі опису психічних явищ. Трансформація поняття «поведінка» в межах біхевіоральної традиції. Вплив культурних установок на сприйняття людини. Постмодерністські підходи у психології. Феноменологічне розуміння структури повсякденного світу людини.

4. Технології та психометрія психологічного відбору

Професійна орієнтація як система психологічного супроводу вибору професії. Етапи професійної орієнтації: професійна інформація, професійна

консультація, професійний відбір, професійна адаптація. Психологічне вивчення професій, умов і характеру праці. Психограма як опис вимог професії до людини. Порядок складання професіограм і психограм. Професійно важливі якості як показники професійної придатності. Методи оцінки професійно-важливих якостей (ПВЯ). Технології психологічного професійного відбору, критерії профпридатності, застосування комп'ютерних і програмно-апаратних комплексів у профвідборі. Теоретична база системи професійного відбору, методи дослідження психофізіологічних якостей кандидата. Методи стандартизації, нормалізації, розробки популяційних нормативів і професійно орієнтованих критеріїв професійної придатності, алгоритми розрахунку показників професійної придатності. Оцінка персоналу на всіх стадіях життєвого циклу: закріплення (стабілізація, розвитку, уходу, переміщення персоналу у дочірні фірми філіали і т.п. Психометрія психодіагностичних тестів у професійному відборі: нормальний розподіл, міри центральної тенденції, дисперсія, стандартне відхилення, асиметрія, ексцес, стандартизація, нормування, Z-оцінки, види шкал, оцінка валідності й надійності методик. Використання проєктивних і психофізіологічних методик у професійному відборі. Використання штучного інтелекту для аналізу результатів психодіагностичного тестування у профвідборі.

Перелік питань для підготовки:

1. Психофізіологічна (психофізична) проблема та проблема визначення поняття «психіка» у психологічній науці.
2. Теоретична психологія як галузь психологічної науки: предмет, завдання та етапи розвитку.
3. Категоріальна система психології: структура, основні категорії та проблема її формування.
4. Категорія «діяльність» у психології та діяльнісний підхід до дослідження психічних явищ.
5. Категорії «особистість» і «мотивація» у психологічній науці.
6. Спілкування як базова категорія психології.
7. Категорія «відображення» як теоретична основа пояснення психічних процесів.
8. Теорія як форма організації наукового знання: структура психологічних теорій та їх функції.
9. Основні закони та закономірності у психології.
10. Принципи наукового дослідження в психології: активності, розвитку, системності та детермінізму.
11. Особливості організації наукового дослідження відповідно до принципу розвитку.
12. Психологічні теорії періоду «відкритої кризи» у розвитку психологічної науки.
13. Концепція наукових революцій Т. Куна.

14. Концепція І. Лакатоса про внутрішню єдність доказів і спростування.
15. Принцип фальсифікації гіпотез у теорії критичного раціоналізму К. Поппера.
16. Постнекласична наука та її особливості у сучасному розвитку психології.
17. Психогностична, психопрактична та психосоціальна проблеми у психології.
18. Сучасні підходи до пояснення психічних явищ і розуміння предмета психологічної науки.
19. Співвідношення теоретичного та емпіричного рівнів психологічного дослідження.
20. Етико-правове регулювання науково-дослідницької діяльності у психології.
21. Поняття наукового дослідження та його основні ознаки.
22. Сутність наукового пізнання.
23. Основні вимоги до наукового дослідження.
24. Види наукових досліджень та їх характеристика.
25. Поняття методології, методу, методики та прийому у науковому дослідженні.
26. Типологія методів наукового дослідження.
27. Теоретичні методи наукового дослідження та їх характеристика.
28. Емпіричні методи дослідження та їх застосування у психології.
29. Структура наукового дослідження.
30. Основні елементи апарату наукового дослідження.
31. Формулювання наукової проблеми, мети та завдань дослідження.
32. Сутність наукової гіпотези та вимоги до її побудови.
33. Логіка та етапи наукового дослідження.
34. Моделювання як метод наукового пізнання.
35. Розробка та експериментальна перевірка моделі дослідження.
36. Основні поняття математичних методів у науковому дослідженні.
37. Методи статистичної обробки даних у психологічних дослідженнях.
38. Основи описової статистики у науковому дослідженні.
39. Обробка, аналіз та узагальнення результатів дослідження.

40. Інтерпретація результатів дослідження та формулювання наукових висновків із використанням засобів візуалізації.
41. Еволюція психологічного знання: становлення психології від філософської та асоціативної традицій до експериментальної науки.
42. Біологізація розуму та зміна предмета психології: від концепту «психе» до уявлення про мову як структуру психічного досвіду.
43. Психіка і психічна діяльність як центральний предмет психологічного дослідження.
44. Психологія в контексті нейронаук.
45. Феноменологічне розуміння структури повсякденного світу людини.
46. Структурна психологія Німеччини (В. Вундт) та США (Е. Тітчер).
47. Когнітивна психологія, її предмет, методи та проблеми дослідження.
48. Основні характеристики сучасного психологічного знання.
49. Генетична психологія.
50. Діалектична психологія: Конфлікт і протиріччя як основоположний принцип зміни.
51. Сучасні підходи до розуміння предмета психології.
52. Перші школи психології як самостійної науки.
53. Позитивна психологія, феноменологічний підхід: основні поняття.
54. Методологічні проблеми аналізу різних шкіл психології.
55. Існуючі концепції та моделі опису психічних явищ.
56. Трансформація поняття «поведінка» в межах біхевіоральної традиції.
57. Вплив культурних установок на сприйняття людини.
58. Постмодерністські підходи у психології.
59. Критичний аналіз біхевіоризму та необіхевіоризму.
60. Екобіхевіоральний підхід у психології.
61. Історія тестології та психометрики; етапи становлення психологічного відбору.
62. Професіологія і тестологія як наука: сутність та предмет.

63. Класифікація професій за різними підставами: спеціальності, кваліфікації, посади, професії, види діяльності, умови і характер праці.
64. Професіографія і психографія: сутність та призначення.
65. Методи, методики і тести психологічного вивчення професійних здібностей, ефективності і надійності.
66. Сутність і класифікація професійно важливих якостей (ПВЯ).
67. Професійна придатність і її сутність.
68. Види і етапи психологічного відбору.
69. Психологічні методи атестації та оцінки рейтингу співробітників.
70. Сутність і класифікація проєктивних технік у профвідборі.
71. Сутність когнітивних тестів у професійному відборі.
72. Різниця використання кількісних і якісних статистичних методів; номотетичний та ідіографічний підходи.
73. Особливості проведення психолого-психофізіологічного дослідження з урахуванням віку, статі, професії та культурних особливостей кандидатів.
74. Розрахунок критеріїв професійної придатності та визначення психологічного благополуччя людини.
75. Методи психологічного дослідження: спостереження, цілеспрямована бесіда, анамнез, катамнез та ін.
76. Стандартизація, Z-оцінки, центрування і нормування у психодіагностиці.
77. Поняття про психологічний вимір. Параметричні та непараметричні шкали.
78. Основні методи використання зовнішніх об'єктивних критеріїв.
79. Оцінка валідності, надійності та репрезентативності психодіагностичних методів.
80. Перспективи інтеграції штучного інтелекту і психологічної експертизи у професійному відборі.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бочелюк В. Методика та організація наукових досліджень з психології. Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.
2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.

3. Виготський Л. Історичне значення психологічної кризи. Методологічне дослідження. Психологія і суспільство, 2023 - pis.wunu.edu.ua
4. Галян О. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання. / О.В.Галян. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 26 с.
5. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид. допов. Харків. 2020. 320 с.
6. Заєць І. В. Професійна орієнтація: актуальність в наш час та перспективи майбутнього. Профорієнтація: стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів Х ювілейних Всеукр. псих.-пед. читань, присв. пам'яті докт. пед. наук, проф. Федоришина Бориса Олексійовича. Київ : Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України, 2020. С. 45–50.
7. Зборовська О. В., Родіна Н. В., Дорохова О. Е., Колесніченко В. В., Амбарцумян В. Ф. Сучасні міждисциплінарні підходи до діагностики стрес-асоційованих розладів: дизайн дослідження, розробка протоколу експерименту з використанням айтрекера EyeLink 1000 Plus Офтальмологічний журнал. 2024. № 6. С.40-47. <https://doi.org/10.31288/oftalmolzh202464047>
8. Ігнатович О. М. Індивідуально-психологічні відмінності інноваційності педагогічних працівників. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2020. Вип. 57. С. 164–173. DOI: 10.31652/2412-1142-2020-57-164-173.
9. Кар'єрне консультування : практ. посіб. / Ігнатович О. М., Заєць І. В., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М. ; за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 282 с.
10. Кононенко О.І. Диверсифікаційний підхід вивчення психологічної складової як умова цілісної професійної підготовки соціальних

працівників. Цілісний підхід у психології та соціальній роботі: теорія та практика: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Центральнотериторіальний державний університет імені Володимира Винниченка, м.Кропивницький. 24.02.2023. - С.15- 17.

11. Кононенко О.І. Праксіологічний підхід в системі забезпечення якості психологічної освіти/ Психолого-педагогічні координати розвитку особистості : зб. наук. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., 1-2 червня 2023 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. с.121-124
12. Концепти психологічної діагностики: від типології до класифікації методик. Психологічні засади розвитку психодіагностики та корекції особистості в системі неперервної освіти. Науковий вісник КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» / за наук. ред. М. І. Томчука. Вінниця : ТОВ «Віндрук», 2017. Вип. 1 (14). С. 173–177.
13. Максименко С.Д. Забезпечення ментального здоров'я особистості в умовах вищої школи. Психолого-педагогічні координати розвитку особистості : зб. наук. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., 1-2 червня 2023 р. Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. С. 36.
14. Максименко С.Д., Касинець М.М. Методологія і метод як евристична функція психогенетичного потенціалу особистості/ Українська психологія ХХІ століття. Початок. (Дні української психології в Берліні): матеріали науковопрактичної конференції з міжнародною участю 27-28 квітня 2023 року: Зб. матеріалів // За ред. В.Г. Панка. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 613 с.
15. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях).Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

16. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.- метод. посіб. / О. Л. Туриніна. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 206 с.
17. Панок В. Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія. Київ : Ніка-Центр, 2017. 188 с.
18. Психологія професійної діагностики та професійного консультування : практичний посібник / Ігнатович О. М., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М. ; за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 225 с.
19. Рашкевич Н.В., Отрош Ю.А. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / уклад.: Н. В. Рашкевич, Ю. А. Отрош. Харків, 2022. 291 с.
<https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/3427>
20. Родіна Н.В. Психологія копінг-поведінки: системне моделювання : дис.докт. псих. наук :19.00.01. Київ, КНУ імені Тараса Шевченка, 2013. 504 с. Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/4098>
21. Родіна Н.В. Системні дослідження психіки особистості: досвід наукової школи "Системне моделювання психологічних феноменів". Психологія та соціальна робота - Вип. 2 (52), 2020. С. 125-144.
22. Самошкіна Л. М. Психодіагностика : навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом / за ред. Е. Л. Носенко. Дніпро : Вид-во ДНУ, 2018. 448 с.
23. Сватенкова Т. І., Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143 с.
24. Строкань О.В., М. Ю. Мірошніченко М.Ю. «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності». 2021. 152 с.

25. Тітов І. Елементи практичної психометрики. Київ : Кондор, 2018. 128 с.
26. Фурман А. В., Дубно А. В. Психодіагностична компетентність соціального працівника : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 102 с.
27. Шевенко А. М., Білоус О. І. Виявлення та активізація особистісно-професійних ресурсів шляхом створення портфолію педагогічного працівника // Тенденції розвитку освіти дорослих в Україні та зарубіжжі : матеріали тез доп. звітної наук.-практ. конф. Ін-ту пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України за 2019 рік (25–26 березня 2020 р.). Київ : ДСК-Центр, 2020. С. 133–134.
28. Щедровицький Г.П. Психологія і методологія: перспективи співорганізації. Психологія і суспільство. 2021. №2. С. 122-142.
29. Яковенко Ю.І. Методологічна травма в соціогуманітарних науках. Психологія і суспільство. 2022. №1. С. 127-148.
30. Bankins S., Ocampo A. C., Marrone M., Restubog S. L. D., Woo S. E. A multilevel review of artificial intelligence in organizations: Implications for organizational behavior research and practice. Journal of Organizational Behavior. 2024. Vol. 45, № 2. P. 159–182. DOI: 10.1002/job.2735.
31. Farr J. L., Tippins N. T. (Eds.). Handbook of Employee Selection. 2nd ed. New York : Routledge, 2017.
32. Hilliard A., Guenole N., Leutner F. Robots are judging me: Perceived fairness of algorithmic recruitment tools. Frontiers in Psychology. 2022. Vol. 13. Article 940456. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.940456.
33. Methodology and Organization of Scientific Research [Electronic resource] : textbook / T. Lepeyko, O. Pushkar ; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2024. 753 p.
34. Ramos-Villagrasa P. J., Fernández-del-Río E., Castro Á. Game-related assessments for personnel selection: A systematic review. Frontiers in

Psychology. 2022. Vol. 13. Article 952002. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.952002.

35. Romero-Pérez, C., & Sánchez-Lissen, E. (2022). Scientific Narratives in the Study of Student Time Management: A Critical Review. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 11(2), 60-86. Retrieved from: <https://doi.org/10.17583/rimcis.10322>
36. Sorokina O. Yu., Berezniuk O. P., Karlovych O. L., Hanzha V. A. Деякі аспекти проведення професійного психологічного відбору. *Health of Society*. 2022. Vol. 10. P. 146–150. DOI: 10.22141/2306-2436.10.5.2021.276.
37. Woods S. A., Ahmed S., Nikolaou I., Costa A. C., Anderson N. R. Personnel selection in the digital age: A review of validity and applicant reactions, and future research challenges. *European Journal of Work and Organizational Psychology*. 2020. Vol. 29. № 1. P. 64–77. DOI: 10.1080/1359432X.2019.1681401.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст тестових завдань визначено Програмою фахового іспиту для вступу на навчання для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю С4 Психологія ОП Психологія на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Тест для фахового іспиту складається із завдань з **вибором однієї правильної відповіді** (ТЗ закритої форми). До кожного завдання подано чотири варіантів відповідей (А, Б, В, Г), з яких один правильний.

Загальна кількість завдань тесту – 50.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 2 тестових балів.

Результат фахового випробовування оцінюють за шкалою від 0 до 100 балів:

0 – 59 незадовільно;

60 – 74 задовільно;

75 – 89 добре;

90 – 100 відмінно

Критерії оцінювання іспиту за фахом

ТЗ із вибором однієї правильної відповіді	Кількість балів
--	------------------------

● неправильна відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповідь не надано	0 балів
● правильна відповідь	2 бали
● мінімальна кількість тестових балів, яка дає право на участь в конкурсному відборі	60 балів
● максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту	100 балів

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт, в якому предметна комісія вказує причину відсторонення та час. У разі використання заборонених джерел абітурієнт, на вимогу члена предметної комісії, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

Вступник має право подати письмову апеляцію щодо екзаменаційної оцінки (кількість балів), отриманої на вступному випробуванні. Апеляція подається письмово у вигляді заяви у довільній формі на ім'я голови Приймальної комісії ОНУ імені І. І. Мечникова. Апеляційна заява подається вступником особисто згідно з Положенням про апеляційну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Предметом апеляції може бути тільки оцінка з вступних випробувань. Не розглядаються апеляції, подані невчасно або з порушенням процедури подання.

Вступники, які не з'явилися на вступне випробування без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах та конкурсному відборі не допускаються.

Голова предметної комісії

Лариса ДУНАЄВА, декан Факультету психології та соціальної роботи, доктор політичних наук, професор кафедри соціальної роботи

Члени предметної комісії

Алісар ГУДІМОВА, заступник декана Факультету психології та соціальної роботи, доктор філософії зі спеціальності 053 Психологія, доцент кафедри соціальної психології

Анастасія КУРОВА, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної психології

Голова предметної комісії

Лариса ДУНАЄВА